

УДК: 336.717.16: 657.471.12

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЇ «ЗАРОБІТНА ПЛАТА» В СИСТЕМІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКУ

Филипенко Анна Вікторівна

Науковий керівник к. ек. н. Шубіна С.В.

ХАРКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ»

На сьогодні актуальність даної теми зумовлена концентруванням уваги керівників, як банків, так і підприємств, не тільки на величині прибутку та збільшенні кількості клієнтів, а й на якості наданих послуг. Головним елементом досягнення таких цілей є справедлива винагорода за ефективну роботу, що спонукає працівника до нових здобутків та участі у прибутках компанії. Так, дослідженню поняття «заробітна плата» велику увагу приділили такі автори: Дем'яненко О. С., Коваленко М. М., Ведерников М. Д., Толуб'як В. С, Божко В. М., Шевченко Н. Л. та інші.

Огляд опрацьованої літератури з приводу вивчення дефініції «заробітна плата» дає змогу зрозуміти, що не існує єдиного підходу щодо трактування даного терміну, тому досить актуальним є аналіз поняття «заробітна плата» та уточнення понятійно-категоріального апарату, пов'язаного з даною проблемою. В таблиці 1 можна побачити, як по-різному автори трактують визначення «заробітна плата».

Таблиця 1

Трактування терміну «заробітна плата»

№	Джерело	Визначення «заробітна плата» автора	Власний коментар
1	2	3	4
1.	[1], [2]	Елемент ринку праці, що виступає як ціна товару, в формі якого найманий працівник продає свою робочу силу.	Поняття розглядається з неокласичної точки зору, де працівник продає свою робочу силу, як товар за відповідну ціну.
2.	[3]	Первинний дохід домашніх господарств, який передбачає винагороду в грошовій або натуральній формі, що має бути виплачена роботодавцем найманому працівнику за роботу, виконану у звітному періоді.	Визначення подібне до трактування нормативно-правовими актами України, але наголошується увага на первинному доході у визначені формі, що повинен бути виплачений працівнику за виконану роботу роботодавцем.
3.	[4]	Винагорода, включаючи виплати стимулюючого характеру, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові своєчасно та систематично за виконану ним роботу.	Автор окреслює ознаки своєчасності та систематичності виплати заробітної плати за трудовим договором, участі всіх суб'єктів трудових відносин та виокремлює виплати для мотивації працівників.

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
4.	[5]	Грошова виплата, що, як правило, здійснюється роботодавцем регулярно через рівні проміжки часу працівникові за виконану ним роботу, передбачену трудовим договором.	Дане визначення змістовне. Наявна форма виплати, суб'єкти трудових відносин, регулярність виплати за виконану роботу, що передбачена трудовим договором. Відсутні відповідні розміри заробітної плати.
5.	[6]	Плата робітнику за виконану роботу, яка дає йому можливість забезпечувати себе та свою сім'ю необхідними засобами до життя, а також заощаджувати на майбутнє, в тому числі здійснювати страхування на пенсійне забезпечення.	Поняття ґрунтується на можливості працівників заощаджувати, забезпечувати себе та свою сім'ю необхідними засобами для життя. Відповідає марксистському підходу.
6.	[7]	Винагорода, обчислена у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.	Визначення цілком ідентичне трактуванню у Кодексі законів про працю України.
7.	[8]	Винагорода, обчислена в грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець систематично, гарантовано і своєчасно виплачує працівникові за виконану ним роботу в розмірах і в строки, визначені законодавством, колективними угодами та локально-правовими актами.	Дефініція повністю розкриває сутність заробітної плати. Включає ознаки системності, регулярності, зазначає суб'єктів трудових відносин, форму, строки і розмір виплати відповідно до законодавства. Є досить громіздким та масивним.
8.	[9]	Грошова сума, яку працівник гарантовано систематично отримує від роботодавця за роботу, передбаченої трудовим договором на основі визначених норм, розцінок, тарифів, яку виконано або має бути виконано за певний період.	Трактування терміну є подібним до вище зазначеного, але особлива увага надана нормам, розцінкам та тарифам, як основи нарахування заробітної плати, а також стан виконаної роботи.

Проаналізувавши наведені вище твердження, можна сказати, що вони, як правило, пов'язані з ціною товару, винагородою за виконану роботу, формою, регулярністю, строковістю, розміром виплат, тобто різнобічно характеризують сутність заробітної плати. Тому необхідно узагальнити та конкретизувати за допомогою виділення ознак і розмежування на підходи процес визначення сутності заробітної плати (Таблиця 2).

В результаті дослідження удосконалено визначення терміну «заробітна плата», – це винагорода, обчислена, як правило, в грошовому виразі, що регулярно виплачується роботодавцем у зазначений строк та згідно з розмірами, вказаними у трудовому договорі, працівникові за виконану роботу або надані послуги за певний період.

Таблиця 2

Підходи щодо розуміння терміну «заробітна плата»

Ознака	Підходи				Власний термін
	Неокласичний	Марксистський	Законодавчий	Економічно-юридичний	
	[1], [2]	[6]	[3],[7]	[4],[5],[8],[9]	
Ціна товару	+	-	-	-	-
Винагорода за роботу	-	+	+	+	+
Форма виплати	-	-	+	+ /-	+
Суб'єкти трудових відносин	-	-	+	+	+
Регулярність виплат	-	-	-	+	+
Строковість виплат	-	-	+/-	+	+
Розмір виплат	-	-	-	+ /-	+
Визначено законодавством	-	-	-	+	+

На відміну від існуючих дане визначення: поєднує усі суб'єкти трудових відносин, ознаки регулярності та строковості; включає конкретний розмір та форму винагороди згідно трудового договору; уточнює основну частину понятійно-категоріального апарату, що дає можливість глибокого розуміння заробітної плати, проведення її ретельного аналізу, а також може бути покладено в основу класифікації і категоріально-понятійного апарату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дем'яненко О. С. Заробітна плата як головний чинник матеріального стимулювання трудової діяльності на підприємствах / О. С. Дем'яненко, О. В. Гребенікова // Економіка та управління. – 2012. – № 4. – С. 18–27.
2. Коваленко М. М. Заробітна плата в системі матеріального стимулювання та її відображення в обліковій політиці підприємства / М. М. Коваленко // Облік і фінанси. – 2013. – №10. – С. 303-309
3. Ведерников М. Д. Ринковий механізм регулювання оплати праці робітників: [монографія] / Ведерников М. Д. – Х. : Евріка, 2001. – 288 с.
4. Толуб'як В. С. Заробітна плата та її вплив на формування фінансових ресурсів / В. С. Толуб'як // Теорія та практика. – 2010. – №2. – С. 242–249.
5. Шевченко Н. Л. До проблеми визначення категорії "заробітна плата" / Н. Л. Шевченко // Право і Безпека. – 2014. – № 1. – С. 132-138
6. Лаптій І. Оплата праці і заробітна плата: щодо питання термінології / І. Лаптій // Право України. – 2005. – №7. – С. 81-84.
7. Прокопенко В. І. Трудове право України: [підручник]/В. І. Прокопенко. – Х.: Консум, 2002. – 528 с.
8. Валецька О. В. Правове регулювання оплати праці: автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 «Трудове право» /О. В. Валецька. – Л., 2009. – 23 с.
9. Головачова А. О. Розмежування понять "заробітна плата" та "оплата праці" / А. О. Головачова // Право. – 2014. – № 22. – С. 84-88.